

Kenniscirculatie is voor verbetering vatbaar

# Onderwijs en onderzoek zoeken



Onderwijsinstellingen vinden dat het onderzoek niet voldoende toegankelijk is.

**Privatisering van het onderzoek en herstructurering van het onderwijs hebben de kloof tussen de beide o's van het ovo-drieluik ontegenzeggelijk verbreed. Voor LNV en het PT was dit gegeven aanleiding om de relatie tussen onderzoek, onderwijs en praktijk eens onder de loep te nemen. Hoe bereikt nieuwe kennis de praktijk, welke rol speelt het onderwijs daarbij en moet die rol worden versterkt? Volgens de deelnemers van een workshop is er veel behoefte aan een centrale, coördinerende instantie als brandpunt van kenniscirculatie.**

TEKST: JAN VAN STAALDUINEN

“Erg jammer. Het typeert de kloof tussen onderwijs en onderzoek”, zei één van de onderwijsrepresentanten. De vijftien wel aanwezige onderzoekers, telers en medewerkers van onderwijsinstellingen vormden een gemêleerde werkgroep, die popelde om aan de slag te gaan.

## Enquête

Na de opening door Jan Bontsema (WUR Glastuinbouw) lichtte collega Eric Poot de doelstelling en opzet van de bijeenkomst toe. Uit de eerder gehouden enquête was onder andere gebleken dat glastelers redelijk tevreden zijn over het (praktijk)onderzoek, dat zij nieuwe kennis niet van onderwijsinstellingen betrekken en dat zij voor de eigen kennisontwikkeling vooral behoefte hebben aan cursussen en e-learning projecten, ofwel leermogelijkheden via het internet.

—tevreden over onderzoek

Vanuit onderwijsinstellingen werd genoemd dat het onderzoek beperkt toegankelijk is. Dat verklaart mede dat studenten zelden gebruik maken van actuele onderzoeksresultaten en dat zij hun informatie vooral uit vakbladen en van het internet halen. Omdat de onderwijsinstellingen een cruciale rol spelen in het opleiden van gekwalificeerde medewerkers, was er voor de opdrachtgevers dus voldoende aanleiding om de workshop op poten te zetten. Daarin stonden drie vragen centraal: zijn er relaties tussen onderzoek en onderwijs inzake kenniscirculatie, zijn er in dat verband belemmeringen en zo ja welke, en hoe zijn die belemmeringen weg te nemen? Vrij vertaald: wat moet er gebeuren om de kenniscirculatie tussen onderzoek, praktijk en onderwijs te verbeteren?

— kenniscirculatie

## Case GeslotenKas

Om de deelnemers nog wat te prikkelen gaf Arie de Gelder (WUR Glastuinbouw) eerst een korte presentatie over het onderzoek en de kenniscirculatie rond de GeslotenKas. Sinds het onderzoek hiernaar rond 2000 op gang kwam, hebben de betrokken onderzoekers 20 rapporten geproduceerd en medewerking verleend aan pakweg 50 artikelen in vakbladen. “Tot op heden hebben we één inleiding verzorgd op een onderwijsinstelling”, vervolgde de Naaldwijkse onderzoeker. “Dat was bij InHolland in Delft op verzoek van

— 50 artikelen

onderzoek — op exclusieve basis

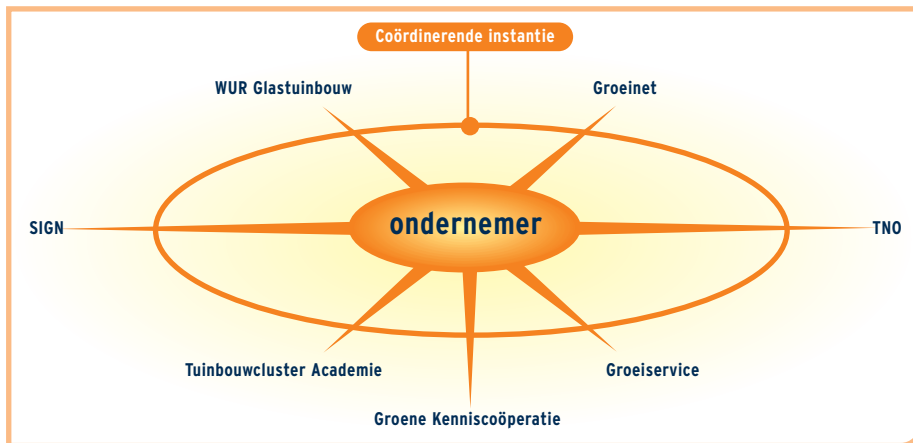
De tijd dat onderzoek, voorlichting en onderwijs in één adem werden genoemd ligt alweer jaren achter ons. Het terugtreden van de overheid dwong en dwingt tal van instellingen tot grotere efficiency en marktgerichtheid. En tot meer geslotenheid, want veel onderzoek wordt op exclusieve basis verricht voor betalende opdrachtgevers. Dat is niet zonder gevolgen gebleven.

Aan onderzoek is geen gebrek. De toegankelijkheid en doorstroming van onderzoeksresultaten verdienen echter verbetering, vinden zowel telers als betrokkenen uit het agrarisch onderwijs.

## Typerend voor kloof

Op verzoek van LNV en PT organiseerden WUR en PTC+ (Praktijkschool Ede) een enquête en een workshop om zowel de ervaren knelpunten als mogelijke oplossingen in kaart te brengen. Van vrijwel alle instellingen voor tuinbouwonderwijs had zich een vertegenwoordiger voor de workshop aangemeld. Slechts de helft gaf acte de présence.

**‘Een coördinerende instantie is noodzakelijk om de toegankelijkheid en verspreiding van kennis te verbeteren’**



een student. Vanuit de praktijk heb ik geen signalen opgepikt dat onze kennis daar niet terecht zou komen. Blijkbaar hebben we het onderwijs niet nodig om onderzoeksresultaten bij de teler te krijgen.”

## Kennis beter verspreiden

Ook paprikateler Aad van Dijk leverde namens LTO Noord Glaskracht een pleinaire bijdrage. Hij ging in op het project Tuinbouw Kennisconnect, opgezet als middel om onderzoek en onderwijs af te stemmen op de praktijkbehoefte. “Er wordt onvoldoende gedaan met alle beschikbare kennis”, stelde hij vast. “Wij denken dat een coördinerende instantie noodzakelijk is om de toegankelijkheid en verspreiding van kennis te verbeteren.”

Die instantie zou als een spin in het kennisweb moeten zitten, permanent in contact moeten staan met kennisbronnen zoals WUR Glastuinbouw, SIGN, Groeinet, Groeiservice, TNO, de Tuinbouwcluster Academie en de zogenaamde ‘Groene Kenniscoöperatie’, waartoe onderwijs- en cursusinstellingen behoren. Bovendien zouden alle betrokkenen dienstbaar moeten zijn aan de ondernemer. “Juist vanwege die veelheid aan organisaties en ‘stakeholders’ is er veel winst te boeken in termen van effectiviteit, kruisbestuiving en circulatie van kennis”, aldus Van Dijk. “LTO Glaskracht Nederland is bereid daarvoor de regie te voeren.”

## Je weet niet wat je niet weet

Na dit inspirerende betoog gingen de deelnemers zelf aan de slag. Eerst werden de belemmeringen voor effectieve kenniscirculatie in kaart gebracht. Hierbij werd onder andere geconstateerd dat de praktijk dicht bij het onderzoek staat dan het onderwijs. Dit zou mede het gevolg

zijn van de privatisering, die geleid heeft tot minder openheid en strakke budgetten.

Onderzoekers moeten declarabel zijn en krijgen weinig of geen ruimte om hun kennis actief over te dragen op studenten en docenten. Dat zou bovendien op verschillende niveaus moeten gebeuren: AOC's moeten voorzien in groene specialisten, terwijl HBO's groene generalisten moeten opleiden. Daarnaast opereren zowel onderzoeksinstituten als onderwijsinstellingen veel op eigen houtje, wat leidt tot doublures en versnippering van

## 'Tot op heden hebben we één inleiding verzorgd op een onderwijsinstelling'

kennis. Het overzicht op wat gaande is ontbreekt. Of zoals een teler zei: “Je weet niet wat je niet weet.”

Waar dergelijke overzichten ten dele toch bestaan, zoals op de website van het PT, is de kennis niet voor iedereen toegankelijk. Docenten en studenten betalen immers geen vakheffing en kunnen daardoor niet zomaar inloggen. Onderwijs- en onderzoeksinstituten kunnen echter wel toegang krijgen tot deze kennis via de onderzoekscoördinatoren van het PT.

## Kennis ontsluiten

De deelnemers droegen diverse oplossingen aan om de kennis beter toegankelijk te maken. Zo zou er een internetbibliotheek moeten komen met samenvattingen van alle onderzoeksrapporten en andere publicaties, die gratis toegankelijk is voor het onderwijs. Docenten zouden onderzoeksnieuwsbrieven kunnen ontvangen en er moet (weer) meer ruimte komen voor excursies naar onderzoeks-

stellingen. Enthousiaste reacties werden gehoord op het voorstel om één of enkele keren per jaar ‘onderzoek & onderwijsbeurzen’ of themabijeenkomsten te organiseren volgens het concept van de landelijke tomatendag. “Dat maakt het direct veel persoonlijker en tastbaarder”, vond iemand uit het onderwijs.

## Wie coördineert?

De noodzaak van coördinatie werd door iedereen onderschreven. Voorheen lag die taak bij het ministerie, nu nergens. Hierdoor zijn onderzoekers geneigd alleen verantwoording af te leggen aan hun directe opdrachtgever. “De betaler bepaalt”, erkende De Gelder. “Die moet maar zien wat er met mijn rapport gebeurt. Ik ben dan alweer met mijn volgende onderzoek bezig.”

Het realiseren van zo'n contact- of coördinatiepunt zal ongetwijfeld veel voeten in aarde hebben. Vanuit het principe ‘de ondernemer moet centraal staan’ zou LTO Glaskracht Nederland daar volgens Van Dijk wel voor openstaan. Met Kennisconnect is al een goede voorzet gegeven.

Ook beleidsmedewerkster Anja Jolman van het PT vindt een goede doorstroming van kennis belangrijk: “We bekijken dit vraagstuk van vele kanten. Deze workshop heeft interessante gezichtspunten opgeleverd, waarmee zeker iets moet gebeuren.”

Uit een door WUR en PTC+ gehouden enquête en workshop blijkt dat de relatie tussen onderzoek en onderwijs een knelpunt vormt in de kenniscirculatie binnen de glastuinbouw. Om die relatie structureel te verbeteren en het onderzoek beter toegankelijk te maken is een coördinerende instantie nodig. Vanuit het principe dat de kennisbehoefte van de ondernemer centraal staat, lijkt LTO Glaskracht Nederland daarvoor een geschikte kandidaat. Het ministerie van LNV is nu aan zet.

## SAMENVATTING

Kennisconnect

spin in kennisweb

belemmering

onderwijsbeurzen

coördinatiepunt

doorstroming